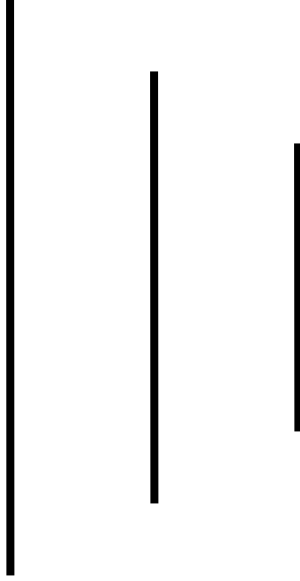

पोल्ट्री ब्रिडिङ फार्मको मापदण्ड, २०६२

भेटेरिनरी गुणस्तर तथा औषधी व्यवस्थापन कार्यालय, भेटेरिनरी
कम्प्लेक्स, त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ, नेपाल

पोल्ट्री ब्रिडिङ फार्मको मापदण्ड

(पशु सेवा विभागको मिति २०६२।०७।०४ को निर्णय अनुसार स्वीकृत)

क्षेत्र (Scope):

पोल्ट्री ब्रिडिङ फार्मलाई संकामक रोगहरुबाट मुक्त राख्न, स्वस्थ र सफा ह्याचिङ अण्डा र चल्ला उत्पादन गर्न ब्रिडिङ फार्ममा निम्न बमोजिमका तरीकाहरु निरन्तर रूपमा अवलम्बन गर्न आवश्यक भएकोले यो मापदण्ड तयार गरिएको छ। यो मापदण्डमा पोल्ट्री ब्रिडिङ फार्मको आचार संहिता समावेश गरिएको छ। मापदण्डमा "पोल्ट्री" भन्नाले व्यवसायिक रूपमा पालन गरिने पंक्षीहरु जस्तै: कुखुरा, बट्टाई, टर्की, लौकाट, हाँस, परेवा, अस्ट्रीच भनी बुझ्नु पर्दछ।

ब्रिडिङ फार्महरु:

१. ब्रिडिङ फार्म भौगोलिक दृष्टिकोणबाट उपयुक्त हुने ठाँउ, रोग निवारण गर्न सकिने गरि घनावस्ती भन्दा टाढा रहनुपर्ने छ। भवनमा हावाको बहने दिशालाई समेत दृष्टीगत गरिएको हुनु पर्नेछ। वातावरणीय हिसाबबाट उपयुक्त हुने स्थानमा ब्रिडिङ फार्म भवन हुनु पर्नेछ।
२. फार्म फेन्सीङ भएको हुनुपर्ने र भित्र जाने गेटमा "भित्र पस्न सख्त मनाही छ" भनी लेखिएको हुनु पर्नेछ।
३. फार्म परिसर भित्र मुसा र किरा नियन्त्रण सम्बन्धि व्यवस्था गरिएको हुनु पर्नेछ। पोल्ट्री दाना र अण्डा राख्ने कोठामा जङ्गली जनावर, चरा तथा अन्य जनावर पस्न नसक्ने हुनु पर्नेछ।
४. ब्रिडिङ फार्ममा चल्ला उत्पादन गर्ने माउ स्विकृती लिएको जातको मात्र राख्नु पर्नेछ।
५. एउटा पोल्ट्री समूहलाई (Age Group) अर्को समूहसंग मिसाउनु हुदैन।
६. पोल्ट्री दाना र अण्डा राख्ने घर सफा र निःसंक्रमण गर्न सकिने खालको हुनु पर्नेछ।
७. आगन्तुकले फार्म भित्र जानु पर्दा अनुमति लिएर मात्र जान पाउने व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
८. प्रत्येक पोल्ट्री फार्मभित्र आगन्तुक र कर्मचारीलाई कपडा बदल्ने कोठा र स्नान कक्षको व्यवस्था हुनु पर्नेछ।
९. एक पटक राखिएका कुखुरा हटाएपछि, कुखुराको सोतर पूर्णरूपले हटाउनु पर्नेछ। तत्पश्चात सफागरी निःसंक्रमण गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ। जिवाणु/विषाणु /दुसी भए नभएको बारे समय समयमा आधिकारीक प्रयोगशालाबाट प्रमाणित गर्नु पर्नेछ।
१०. पोल्ट्री ब्रिडिङ फार्ममा पूर्ण स्वस्थ तथा रोग प्रतिरोधात्मक उपाय अपनाएको ह्याचरीबाट उत्पादित चल्ला मात्र राख्नु पर्नेछ। साथै उक्त ह्याचरी सालमोनेला रोगबाट मुक्त भएको आधिकारीक निकायबाट प्रमाणित गरीएको हुनु पर्नेछ।
११. दाना सफा र सुरक्षित ठाँउमा भण्डारण गरीएको हुनु पर्नेछ। दानामा पनि सालमोनेला भए नभएको समय समयमा आधिकारीक निकायबाट परिक्षण गरी राखेको प्रमाण राख्नु पर्नेछ।
१२. फार्ममा प्रयोग गरिने पानी पिउन योग्य हुनु पर्नेछ।
१३. बिरामी र मरेका पोल्ट्रीलाई खोरबाट तुरुन्त हटाउने र रोग नफैलिने किसिमले नष्ट गरेको हुनु पर्नेछ।
१४. भ्याक्सिनेसन तालिका, रोग निदान र उपचारको विवरण/रेकर्ड पोल्ट्रीको समूह अनुसार राखेको हुनु पर्नेछ र उक्त रेकर्ड माग गरेको अवस्थामा भेटेरिनरी निरीक्षकलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

ह्याचिङ अण्डाको स्वस्थता तथा ढुवानीको व्यवस्था:

१. अण्डा पार्ने पोल्ट्रीको खोर (Nesting Box) को सोतर सुख्खा अवस्थामा हुनु पर्नेछ।
२. अण्डा दिनको २ पटक भन्दा बढी संकलन गरी निःसंक्रमण गरेको भाडामा राख्नु पर्नेछ।
३. फोहर, टुटेको, दाग लागेको, चर्केका अण्डाहरुलाई छुट्टै भाडामा राख्नु पर्नेछ र ह्याचिङको लागि त्यस प्रकारका अण्डा प्रयोग गर्न पाईने छैन।

४. निःसंक्रमण गरेका अण्डाहरूलाई १३^०– १५^० सेल्सियस तापक्रम र ७०–८० % सापेक्षिक आर्द्रता कायम गरी सफा र धुलोविहिन कोठामा राखेको हुनु पर्नेछ ।
५. संकलन गरेका अण्डालाई निःसंक्रमण गरी निःसंक्रमण गरेको ढुवानीको साधनमा राखी ह्याचरीमा लानु पर्नेछ ।
६. ह्याचिङको लागि प्रयोग गरिने अण्डा ग्रेडिङ गरेको र अण्डाको तौल कम्तीमा ६० ग्रामको हुनु पर्नेछ ।

पोल्ट्री ब्रिडिङ फार्म र ह्याचरीमा साल्मोनेला रोगको अनुगमन्ः

१. साल्मोनेला परिक्षणको लागि नमूना संकलन गर्दा फार्मभित्र रहेका कुखुराबाट वा अण्डापार्ने पोल्ट्री भएमा चल्ला उत्पादन गर्ने अण्डाबाट नमूना लिनु पर्नेछ ।
२. सबै नमूनाहरूलाई पशु सेवा विभागले तोकेको प्रयोगशालाहरूमा पठाई परिक्षण गराउनु पर्नेछ ।
३. नमूना संकलन गर्ने तरिका अनुसूचि-१ मा दिइए अनुसार गर्नु पर्नेछ ।
४. पोल्ट्री ब्रिडिङ फार्म निःसंक्रमण गर्ने तरिका अनुसूचि-२ मा दिइए अनुसार गर्नु पर्नेछ ।

अनुसूचि-१
नमूना संकलन तरिका:

- (क) कुखुरा राखेको फार्मबाट
 – कुखुराको ताजा सुली (अन्दाजी १ ग्राम) वा
 – मरेको चल्ला वा
 – हटाईएको (culled) चल्ला
- (ख) ह्याचरीबाट
 – चल्लाको आन्द्रामा रहेको सुली वा
 – अण्डा भित्र मरेको भ्रूण वा
 – मरेको चल्ला
- (ग) १ दिने चल्ला भएमा सो चल्लाहरु राखिएको बाकस भित्रबाट ।

उपरोक्त नमूना वाहेक फार्म तथा ह्याचरीबाट घरको भूईं / भित्ताको स्वाब (swab), सोत्तर, भरेका प्याख, फोहर, धुलो, चर्केको अण्डाको बोक्रा, अण्डा पार्ने गुँडको भुईं, प्याकेजिङ सामानबाट पनि नमूना संकलन गर्नु पर्नेछ ।

१. नमूना लिने तरिका:

<u>वथानमा कुखुराको कूल संख्या</u>	<u>नमूना संकलन संख्या (प्रति पटक)</u>
२५-२९	२०
३०-३९	२५
४०-४९	३०
५०-५९	३५
६०-६९	४०
९०-९९	५०
२००-४९९	५५
५०० वा बढी	६०

२. पोल्ट्री फार्म वा चल्ला कोरले अण्डा (Hatching egg) को नमूना संकलन गर्दा Randomly नमूना संकलन गर्नु पर्नेछ ।
३. कम्तिमा तल उल्लेख गरिएको अन्तरालमा नमूना संकलन गर्नु पर्नेछ ।

(क) चल्ला हर्काउने वथान (Rearing Flocks)

१ दिनको उमेरमा वा अण्डा पार्ने कोठामा सार्नु भन्दा ३ हप्ता अगाडि नमूना संकलन गर्नु पर्दछ । यदि पोल्ट्री हर्काउने कोठाबाट सोभ्रै अण्डापार्ने कोठामा नलगिकन अन्य ठाउँमा सार्ने हो भने सो ठाउँमा सार्नु भन्दा ३ हप्ता अगाडि पनि नमूना संकलन गर्नु पर्दछ ।

(ख) अण्डा पार्ने ब्रिडिङ वथान (Breeding Flocks in Lay)

१. ब्रिडिङ वथान भएमा तिनिहरुको अण्डा पार्ने अवधिभर प्रत्येक महिना नमूना संकलन गर्नु पर्नेछ ।
२. हरेक नमूनामा नमूना संकलन गरेको मिति, फार्म, वथान, कुखुराको जात, के नमूना र कसले लिएको हो प्रष्ट लेख्नु पर्नेछ ।
३. संकलन गरेका सबै नमूनाहरुलाई प्रयोगशालामा पठाउनु अगाडी १^०-४^० सेल्सियस तापक्रम भएको रेफ्रिजेरेटरमा भण्डारण गरि संकलित नमूना ५ दिनभित्र प्रयोगशालामा पुऱ्याउनु पर्ने ।

अनुसूचि-२

पोल्ट्री ब्रिडिड फार्म निःसंकमण गर्ने तरिका:

पोल्ट्री ब्रिडिड फार्म निःसंकमण गर्दा निम्न बमोजिम तरिकाले गर्नु पर्नेछ ।

(क) पहिलो कन्सन्ट्रेसन (First Concentration)

५३ मिलिलिटर फर्मालिन (३७.५ प्रतिशत) र ३५ ग्राम पोट्यासियम परम्याग्नेट प्रति क्यूविक मिटर क्षेत्रफलमा प्रयोग गर्नु पर्नेछ अर्थात १४८.५ मिलिलिटर फर्मालिन (३७.५ प्रतिशत) र ९८ ग्राम पोट्यासियम परम्याग्नेट प्रति १०० क्यूविक फिट क्षेत्रफलमा प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

(ख) दोश्रो कन्सन्ट्रेसन (Second Concentration)

४३ मिलिलिटर फर्मालिन (३७.५ प्रतिशत) र २१ ग्राम पोट्यासियम परम्याग्नेट प्रति क्यूविक मिटर क्षेत्रफलमा प्रयोग गर्नु पर्नेछ अर्थात १२० मिलिलिटर फर्मालिन (३७.५ प्रतिशत) र ६० ग्राम पोट्यासियम परम्याग्नेट प्रति १०० क्यूविक फिट क्षेत्रफलमा प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

(ग) तेस्रो कन्सन्ट्रेसन(Third Concentration)

४५ मिलिलिटर फर्मालिन (४० प्रतिशत) र ३० ग्राम पोट्यासियम परम्याग्नेट प्रति क्यूविक मिटर क्षेत्रफलमा प्रयोग गर्नु पर्नेछ अर्थात १३५ मिलिलिटर फर्मालिन र ९० ग्राम पोट्यासियम परम्याग्नेट प्रति १०० क्यूविक फिट क्षेत्रफलमा प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

फ्यूमिगेसन गर्नुपर्ने धातुका भाडाहरु, ट्रेहरु, माटाका भाडाहरु र अन्य सामानहरु कोठाको विचमा राख्नु पर्दछ । प्लास्टिक तथा पोलिथिनका भाडाहरु फ्यूमिगेसनका लागी प्रयोग गर्नु हुदैन ।